

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานด้านการป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน
สถานีดับเพลิงบางขุนนนท์

จัดทำโดย นายวิศิษฏ์ ไชยเดช

ตำแหน่งพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชำนาญงาน
สถานีดับเพลิงบางขุนนนท์ กองปฏิบัติการดับเพลิง ๔
สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น (บ.ต.) รุ่นที่ ๓๒
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

๑. หัวข้อรายงานการศึกษาส่วนบุคคล การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสถานดับเพลิงบางขุนนนท์

๒. หลักการและเหตุผล

ด้วยในสถานการณ์ปัจจุบันสาธารณภัยที่เกิดขึ้นทั้งจากภัยธรรมชาติและภัยที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ที่เกิดขึ้นได้บ่อยครั้ง การเกิดสาธารณภัยแต่ละครั้งได้สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม ปัจจุบันการพัฒนาประเทศไทยเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศมีประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่นในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครจึงเกี่ยวข้องทางด้านความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน แผนปฏิบัติราชการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๕๙ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่าสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นองค์กรชั้นนำด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในการสร้างระบบบริหารจัดการสาธารณภัย

สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้กำหนดมาตรการดูแลด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กับประชาชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวดังนี้

๑. การป้องกันก่อนเกิดเหตุ เป็นการปฏิบัติการด้านการป้องกันอุบัติเหตุจากอัคคีภัยและสาธารณภัยเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตนได้ถูกต้อง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการดับเพลิงและกู้ภัยต้องมีความรู้ความชำนาญ และทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ระงับอัคคีภัยและสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเผชิญเหตุและระงับเหตุ

๒. การระงับเหตุ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดำเนินการกิจดังกล่าว จึงจัดทำแนวทางในการปฏิบัติงานเมื่อเผชิญเหตุพบผู้ประสบภัย และอุปกรณ์กู้ภัยต้องมีความพร้อมและใช้งานได้อยู่เสมอ เพื่อเป็นการเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและให้มีการสูญเสียน้อยที่สุด

๓. ด้านการฟื้นฟูและสงเคราะห์ โดยให้การสงเคราะห์ผู้ประสบภัยในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ๕๐ เขต โดยมอบค่ารักษาพยาบาล เงินปลอบขวัญค่าจัดการศพ

สถานดับเพลิงบางขุนนนท์ กองปฏิบัติการดับเพลิง ๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นส่วนราชการสังกัดสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปฏิบัติการเผชิญเหตุสาธารณภัยในพื้นที่แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ได้มีนโยบายและวิสัยทัศน์มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพเพิ่มขีดความสามารถบุคลากร โดยการฝึกอบรมเรียนรู้และฝึกซ้อมตามแผนการที่กำหนดไว้ เป็นแนวปฏิบัติในภารกิจประจำวันเป็นประจำ มุ่งหมาย การมีส่วนร่วมทั้งกายและใจในลักษณะการทำงานเป็นทีมแต่ละทีมมีบุคคลที่มีความสามารถ เชี่ยวชาญ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มุ่งผลประโยชน์สูงสุดเป็นตัวตั้งในการจัดการสาธารณภัยเพื่อลดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินที่จะเกิดขึ้น และได้เร่งดำเนินการเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนมุ่งเน้นให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้ความรู้

ในการเตรียมพร้อมป้องกันภัย สามารถช่วยเหลือตนเองและคนในชุมชนให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินก่อนที่หน่วยงานภายนอกจะเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือ และให้ความรู้เกี่ยวกับภัยต่างๆ การป้องกันภัยต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยเฉพาะอัคคีภัย ด้วยเหตุนี้การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสถานีดับเพลิงบางขุนนนท์จำเป็นอย่างยิ่ง

๓. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เจ้าหน้าที่ต้องมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีระเบียบแบบแผน รวมถึงการมีระเบียบวินัย และปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการทั้งในภาวะปกติ และในภาวะที่มีเหตุสาธารณภัยเกิดขึ้นให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยในการนำภารกิจไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เพื่อการปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์และเป็นที่พึงพอใจของประชาชน
๓. เพื่อการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ในการดับเพลิงและบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ

๔. เป้าหมาย

๑. เจ้าหน้าที่ของสถานีดับเพลิงบางขุนนนท์ร้อยละ ๙๐ มีระเบียบวินัย และปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบแบบแผนของทางราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ประชาชนในพื้นที่ร้อยละ ๙๐ ได้รับความพึงพอใจในการบริการของเจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางขุนนนท์
๓. เจ้าหน้าที่ของสถานีดับเพลิงบางขุนนนท์ร้อยละ ๘๐ ได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านการปฏิบัติการดับเพลิง

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงาน

สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและระงับอัคคีภัยและบรรเทาสาธารณภัยอื่น ๆ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ภายใต้สภาวะแวดล้อมในปัจจุบันทำให้ต้องมีการปรับตัวและกำหนดกลยุทธ์ในการทำงานใหม่ รวมทั้งจัดหาเครื่องมือทางการจัดการเข้ามาช่วยในการบริหารงานมากขึ้น ระบบการควบคุมภายใน เป็นเครื่องมือด้านการจัดการประเภทหนึ่งที่ถูกนำมาช่วยในการบริหารงาน และเป็นกลไกพื้นฐานสำคัญของกระบวนการกำกับดูแลการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในหน่วยงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์เนื่องจากระบบการควบคุมภายในเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการป้องกันและรักษาทรัพย์สินของหน่วยงานช่วยให้การใช้ทรัพยากรของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้การปฏิบัติงานในขั้นตอนต่าง ๆ เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ในปัจจุบัน หากหน่วยงานไม่มีการจัดการที่ดี หรือไม่มีการกำกับดูแลที่ดี (Good Governance) ไม่มีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสม โอกาสเสี่ยงที่อาจเกิดความผิดพลาดในการดำเนินงานของหน่วยงานจะมีมาก สาเหตุสำคัญประการหนึ่งก็คือขาดระบบการควบคุมภายในที่ดี ขาดการประเมินความเสี่ยงและจัดกิจกรรมควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ตลอดจนการไม่สามารถตรวจพบข้อผิดพลาด ซึ่งเหตุการณ์เหล่านั้นล้วนไม่เป็นผลดีต่อหน่วยงาน จึงควรจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสม ควรให้ความร่วมมือและสนับสนุนปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานที่กำหนดขึ้น และพัฒนาให้ระบบการควบคุมภายในให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับการปฏิบัติงานในหน่วยงานในการนำไป

ประยุกต์ใช้ในการจัดวางระบบการควบคุมภายใน อันจะเป็นการช่วยให้การบริหารหรือการจัดการของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น โดยการดำเนินการผู้ศึกษาได้นำหลักวิชาการมาใช้ในการดำเนินการดังนี้

แนวคิด

๕.๑ SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์สภาพขององค์กรในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรค ที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกกับองค์กร เพื่อนำไปวิเคราะห์และหาวิธีพัฒนาหรือแก้ไขกับปัญหาที่เป็นอยู่ปัจจุบัน โดยจะใช้ในการประเมินสถานการณ์และวางแผนกลยุทธ์ รวมทั้งตรวจสอบสภาพองค์กรทั้งภายในและภายนอก โดยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูล ๔ อย่างด้วยกัน คือ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อแก้ไขปัญหภายในและภายนอกขององค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

องค์ประกอบของ SWOT มีทั้งหมด ๔ อย่างด้วยกันประกอบด้วย

๑) จุดแข็ง (Strength) คือ ความสามารถและสถานการณ์ที่ดีภายในองค์กร
๒) จุดอ่อน (Weakness) คือ ความสามารถและสถานการณ์ที่เป็นข้อด้อยขององค์กร ซึ่งต้องได้รับการแก้ไข

๓) โอกาส (Opportunity) คือ หนทางที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ

๔) อุปสรรค (Threat) คือ ปัจจัยที่ขัดขวางการทำงานขององค์กร

หลักการของ SWOT คือ การวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ ๒ ด้าน คือ

๑) การวิเคราะห์จากปัจจัยภายใน (Internal analysis) โดยเป็นการวิเคราะห์จากจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร

๒) การวิเคราะห์จากปัจจัยภายนอก (External analysis) โดยเป็นการวิเคราะห์จากโอกาสและอุปสรรค ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับสังคม การเมือง ประชาชน เศรษฐกิจ เป็นต้น

ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กร และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่างๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินตามกลยุทธ์ขององค์กรที่เหมาะสมต่อไป

ผู้ศึกษาได้นำหลักการ SWOT Analysis and TOWS Matrix มาช่วยในการวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กรที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสถานีดับเพลิงบางขุนนนท์ ซึ่งสามารถระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ได้ดังนี้

๑. จุดแข็ง (Strengths) กล่าวคือ สถานีดับเพลิงบางขุนนนท์ กองปฏิบัติการดับเพลิง ๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร มีระเบียบ คำสั่ง หนังสือสั่งการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติไว้ชัดเจน โดยภารกิจหลักดูแลด้านสาธารณภัย ทั้งภัยที่เกิดจากธรรมชาติและที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์แล้วแต่เป็นภารกิจ

๒. จุดอ่อน (Weakness) กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หรือไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนวิธีการที่กำหนด

๓. โอกาส (Opportunity) กล่าวคือ การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคลของเจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางขุนนนท์ในการรองรับภารกิจที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยนำเทคนิคการจัดการความรู้มาเพิ่มความชำนาญ ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งจากประสบการณ์ ทักษะ องค์กรความรู้

๔. อุปสรรค (Threats) กล่าวคือ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน สถานีดับเพลิงบางขุนนนท์ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต้องใช้เวลาในการฝึกอบรม พัฒนาทักษะ ความชำนาญในการปฏิบัติงานที่จะรองรับภารกิจต่างๆ และด้วยภารกิจปัจจุบันจึงทำให้การจัดการ เรื่องเวลาค่อนข้างยาก

เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในรูปแบบความสัมพันธ์แบบแมทริกซ์โดยใช้ตาราง TOWS Matrix ดังนี้

TOWS Matrix	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
	- มีกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หนังสือสั่งการกำหนดหลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติไว้ชัดเจน	- เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความผิดพลาด และล่าช้าในการดำเนินการ
โอกาส (O) - ผู้บริหารสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการไว้ชัดเจน	กลยุทธ์เชิงรุก (SO) - การพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ให้มีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องตามระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่กำหนด	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (OW) - จัดทำโครงการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพผู้ปฏิบัติงานด้านการดับเพลิง การกู้ภัย และสาธารณภัยต่างๆ
ภัยคุกคาม (T) - ภารกิจปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนอัตรากำลัง	กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) - ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางขุนนนท์	กลยุทธ์เชิงรับ (WT) - มีการเตรียมความพร้อมพัฒนา ศักยภาพทางร่างกาย และทักษะของเจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางขุนนนท์ การจัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

๕.๒ กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดพัฒนาการของความรู้ หรือการจัดการความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร ซึ่งมีขั้นตอนในกระบวนการจัดการความรู้ดังนี้

๑) การบ่งชี้ความรู้ เป็นการระบุเกี่ยวกับความรู้ที่องค์กรจำเป็นต้องมีต้องใช้ เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายตามวิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์กร ได้แก่ ความรู้อะไรบ้าง ความรู้อะไรที่มีอยู่แล้ว อยู่ในรูปแบบใด อยู่ที่ใคร

๒) การสร้างและแสวงหาความรู้ เป็นการสร้างความรู้ใหม่ แสวงหาความรู้จากภายนอก รักษาความรู้เดิม แยกความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้วออกไป มีหลายแนวทาง

๓) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ เป็นการวางโครงสร้างความรู้ แบ่งชนิด ประเภท

๔) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ เป็นการกลั่นกรองความรู้ที่ถูกต้อง ครบถ้วน ทันสมัย ใช้งานได้ของความรู้ปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐานใช้ภาษาเดียวกันปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์

๕) การเข้าถึงความรู้ เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้นั้นเข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่าย และสะดวก

๖) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติงาน มาแลกเปลี่ยนเคล็ด ลับ เทคนิคการทำงาน เทคนิคการแก้ปัญหา หรือปรับปรุงคู่มือการปฏิบัติงาน สำหรับความรู้ ที่ชัดเจน Explicit Knowledge อาจจัดทำเป็นเอกสาร ฐานความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนความรู้ที่ฝังในตัวคน Tacit Knowledge อาจจัดทำเป็นระบบทีมข้ามสายงาน กิจกรรม กลุ่มคุณภาพ และนวัตกรรม ชุมชนนักปฏิบัติ ระบบพี่เลี้ยง การสับเปลี่ยนงาน การยืมตัว (ผู้เชี่ยวชาญจากที่หนึ่งไปปฏิบัติงานในที่หนึ่ง) เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น

๗) การเรียนรู้ เป็นการพัฒนาความรู้ที่ได้จากการแบ่งปันแลกเปลี่ยนหรือสืบค้น ไปใช้ประโยชน์ในการ ทำงาน แล้วเกิดความรู้ใหม่นำมาเข้าระบบจัดเก็บหรือแบ่งปันแลกเปลี่ยน ก็จะได้ องค์ความรู้ ใหม่ให้ใช้ประโยชน์ต่อไปได้เรื่อยๆ ควรทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่น เกิดระบบ การเรียนรู้จากวงจร “สร้างองค์ความรู้>นำความรู้ไปใช้>เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ ใหม่” และ หมุนเวียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง

๕.๓ ประสิทธิภาพในการทำงาน

๑. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การปฏิบัติ หรือการทำกิจกรรมต่างๆ ให้ถูกต้องเพื่อให้สูญเสียทรัพยากรน้อยที่สุด หรือการดำเนินงานใดๆ ที่สามารถก่อให้เกิดผลผลิต จำนวนมากโดยใช้ทรัพยากรน้อย ถือว่าการดำเนินงานนั้นมีประสิทธิภาพ (วิรัช สงวนวงศ์วาน, ๒๕๕๑: ๒)

๒. การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคล มีความรู้ความสามารถมีทักษะในการทำงานที่ดีขึ้น ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงานอันจะเป็นผล ให้การปฏิบัติงาน มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรืออีกนัยหนึ่ง การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่จะ เสริมสร้างและเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถ ทักษะ อุปนิสัย ทัศนคติ และวิธีในการทำงานอันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการทำงาน (สมาน รังสียกถษฎ์, ๒๕๔๐: ๘๔)

๓. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติที่ได้รับมอบหมายให้มี คุณภาพและพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถและทักษะในการทำงานของตนเองให้ดีขึ้น เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์แก่หน่วยงาน (ยุพยง วัฒนพูล, ๒๕๕๕: ๑๓)

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสถานีดับเพลิงบางขุนนนท์จำเป็นต้องมีการฝึกอบรม พัฒนาทักษะความชำนาญ

ในการปฏิบัติงานที่จะรองรับภารกิจต่างๆ โดยนำเทคนิคการจัดการความรู้มาเพิ่มความชำนาญ ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ทั้งจากประสบการณ์ทักษะ องค์ความรู้ ให้มีความพร้อมในการตอบโต้ สาธารณภัยต่างๆที่อาจเกิดขึ้น จึงได้นำแนวทางการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและความชำนาญ ผู้ศึกษาได้วางแผนการบริหารจัดการ ประสานงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการลงมือปฏิบัติ ควบคุม กำกับ ดูแล โดยกำหนดแนวทางการดำเนินการดังนี้

๖.๑ การกำหนดความจำเป็นในการฝึกอบรม (identifying training needs) เป็น การประเมินถึงความจำเป็นและเป้าหมายในการฝึกอบรม โดยวิธีการสอบถามความต้องการในการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ภายในสถานีดับเพลิงบางขุนนนท์ ตลอดจนความต้องการของหัวหน้า สถานีดับเพลิงบางขุนนนท์ ที่ต้องการจะปรับปรุงการปฏิบัติงานขั้นตอนการดำเนินการ มีดังนี้

๑) สํารวจอัตรากำลังเจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางขุนนนท์ เพื่อเข้ารับการอบรม ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยต่างๆ การป้องกันภัยต่างๆมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ จำนวน ๔๔ คน แบ่งเป็น ๔ ชุด ชุดละ ๑๑ คน

๒) เสนอความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานีดับเพลิงบางขุนนนท์ กองปฏิบัติการ ดับเพลิง ๔ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๓) ประสานงานเจ้าหน้าที่ในสถานีดับเพลิงบางขุนนนท์เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และ ขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเพื่อกำหนดนัดหมาย วัน เวลา ดำเนินการ

๔) มีการจัดแบ่งหน้าที่ความสามารถความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านแต่ละบุคคล เพื่อเป็นวิทยากรเฉพาะด้าน

๕) กำหนดรูปแบบการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหา

๖) การจัดเตรียมสถานที่ ในการฝึกอบรมให้เหมาะสม

๗) การดำเนินการจัดหา จัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ สื่อการสอน เอกสาร แบบประเมิน ความรู้ความเข้าใจ

๘) จัดให้มีการฝึกซ้อม ทบทวน การเรียนรู้ จัดกิจกรรมกลุ่มเจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิง บางขุนนนท์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเน้นการพัฒนาศักยภาพทางร่างกาย และทักษะ โดยแบ่งเป็นวันละ ๒ ชุดปฏิบัติการ

๙) ประเมินผลการฝึกทบทวนของเจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางขุนนนท์โดยวิธีการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เทคนิค

๖.๒ การจัดทำแผนการฝึกอบรม (Designing training programs) ขั้นตอนนี้จะเป็น การกำหนดเป้าหมายของการฝึกอบรม และเกณฑ์ในการประเมินผลการฝึกอบรมกำหนดหัวข้อใน การฝึกอบรมและรายละเอียดต่างๆ

๑) การฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ประจำกายส่วนบุคคล PPE (Personal Protective equipment) เช่น ชุดผจญเพลิง อุปกรณ์ป้องกันต่างๆ SCBA

๒) การฝึกอบรมการใช้รถดับเพลิงและกู้ภัยประเภทต่างๆ ที่ประจำอยู่ในสถานี ดับเพลิงบางขุนนนท์

- ๓) การฝึกอบรมการใช้อุปกรณ์กู้ภัยประเภทต่างๆ
- ๔) การฝึกอบรมวิธีการดับเพลิงในอาคาร ภายนอกอาคาร และการโต้ตอบ
สถานการณ์ฉุกเฉิน
- ๕) การฝึกอบรมวิธีการกู้ภัยประเภทต่างๆ เช่น การกู้ภัยสารเคมี การกู้ภัยที่สูง
- ๖) การฝึกอบรมระเบียบแถว
- ๗) การสำรวจชุมชนและจัดทำแผนประจำชุมชนพร้อมอบรมให้ความรู้การ
ดับเพลิงเบื้องต้นแก่ประชาชนในชุมชน
- ๘) การจัดทำแผนที่จุดประปาหัวแดง วิธีการนำเจ้าหน้าที่ออกสำรวจจุดติดตั้ง
ประปาหัวแดงภายในพื้นที่

กำหนดแผนและระยะเวลาการฝึกอบรม

ลำดับ ที่	เนื้อหาการฝึกอบรม	ระยะเวลาการฝึกอบรม
๑	การฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ประจำกายส่วนบุคคล PPE (Personal Protective equipment) - ชุดผจญเพลิง - อุปกรณ์ป้องกันต่างๆ - SCBA	๓ วัน
๒	การฝึกอบรมการใช้รถดับเพลิงและกู้ภัยประเภทต่างๆ ที่ประจำ อยู่ในสถานีดับเพลิงบางขุนนนท์	๑ สัปดาห์
๓	การฝึกอบรมการใช้อุปกรณ์กู้ภัยประเภทต่างๆ	๑ สัปดาห์
๔	การฝึกอบรมวิธีการดับเพลิง - ในอาคาร - ภายนอกอาคาร - การโต้ตอบสถานการณ์ฉุกเฉิน	๑ สัปดาห์
๕	การฝึกอบรมวิธีการกู้ภัยประเภทต่างๆ - การกู้ภัยสารเคมี - การกู้ภัยที่สูง	๑ สัปดาห์
๖	การฝึกอบรมระเบียบแถว	๑ สัปดาห์
๗	การสำรวจชุมชนและจัดทำแผนประจำชุมชนพร้อม อบรมให้ความรู้การดับเพลิงเบื้องต้นแก่ประชาชนในชุมชน	๑ สัปดาห์
๘	การจัดทำแผนที่จุดประปาหัวแดง วิธีการนำเจ้าหน้าที่ออก สำรวจจุดติดตั้งประปาหัวแดงภายในพื้นที่	๑ สัปดาห์

๖.๓ การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร

๑) การบริหารจัดการบุคลากร ได้จัดแบ่งเจ้าหน้าที่ออกเป็นชุดปฏิบัติการ ๔ ชุดๆ ละ ๑๑ คน ในช่วงเวลา ๒๔ ชั่วโมง จะปฏิบัติงานจำนวน ๒ ชุดปฏิบัติการ ปฏิบัติหน้าที่เวรเตรียมพร้อม และเวรสนับสนุน และส่วนอีก ๒ ชุดปฏิบัติการจัดเป็นเวรพัก เพื่อให้เจ้าหน้าที่ออกปฏิบัติงานเมื่อเกิดเหตุได้อย่างเป็นระบบ

	๐๘.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	๑๖.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.	๑๒.๐๐ - ๐๘.๐๐ น.
ชุดปฏิบัติการดับเพลิงที่ ๑	เวรเตรียมพร้อม	เวรสนับสนุน	เวรเตรียมพร้อม
ชุดปฏิบัติการดับเพลิงที่ ๒	เวรสนับสนุน	เวรเตรียมพร้อม	เวรสนับสนุน
ชุดปฏิบัติการดับเพลิงที่ ๓ และ ๔	เวรพัก		

๒) จัดเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการที่เป็นเวรเตรียมพร้อมฝึกทักษะทบทวน

๖.๔ การดำเนินการฝึกทักษะทบทวนภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสถานีดับเพลิงบางขุนนนท์

กิจกรรมที่ ๑

- ๑) หลักการป้องกันและระงับอัคคีภัย
- ๒) เทคนิคการผจญเพลิง
- ๓) ฝึกการเรียนรู้เทคนิคการใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (PPE)
- ๔) ฝึกการใช้เครื่องช่วยหายใจ (SCBA) และการบำรุงรักษา
- ๕) ฝึกการใช้อุปกรณ์ผจญเพลิง (สายส่งน้ำ หัวฉีดดับเพลิง)
- ๖) ฝึกเทคนิคการปฏิบัติการในที่มืด (จำลองสถานการณ์)
- ๗) ฝึกปฏิบัติการค้นหาในกลุ่มควัน (ตู้ควัน)
- ๘) ฝึกปฏิบัติการดับเพลิงก๊าซ LPG
- ๙) ฝึกปฏิบัติการดับเพลิงไฟไหม้รถยนต์
- ๑๐) ฝึกการผจญเพลิงภายในอาคาร (Flash Over)
- ๑๑) ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลอง การช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ผจญเพลิงแก๊ส

น้ำมัน รถยนต์

กิจกรรมที่ ๒

- ๑) ขั้นตอนและหลักการดับเพลิงอาคาร
- ๒) ฝึกการใช้และการบำรุงรักษาอุปกรณ์ในการกู้ภัย
- ๓) ฝึกเทคนิคการเข้าผจญเพลิงและกู้ภัยในอาคาร
  - ฝึกปฏิบัติการใช้หัวฉีดน้ำดับเพลิงและการใช้น้ำ
  - ฝึกปฏิบัติการระบายอากาศ
- ๔) ฝึกปฏิบัติการประกอบทีมดับเพลิงในอาคาร

กิจกรรมที่ ๓

๑) ฝึกระเบียบวินัย

๒) ฝึกระเบียบแถว

กิจกรรมที่ ๔

๑) การให้ความรู้ด้านการป้องกันระงับอัคคีภัยเบื้องต้นให้แก่ชุมชนในพื้นที่สถานีดับเพลิงบางขุนนนท์เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและทราบถึงอันตรายที่เกิดขึ้นจากเหตุเพลิงไหม้จากสภาพจริงโดยสาธิตจากแบบจำลองเพลิงไหม้

๖.๓ การประเมินผลการปฏิบัติงาน (The evaluation of training) รวบรวมข้อมูลประเมินผลการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการฝึกทบทวนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยดำเนินการวัดผลการฝึกอบรมจากความเข้าใจสามารถปฏิบัติได้จริงดังนี้

๑) จัดทำแบบสอบถามเพื่อประเมินผลระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน

๒) รวบรวมและวิเคราะห์แบบสอบถามโดยใช้วิธีการทางสถิติหาค่าเฉลี่ย

๓) สรุปผลการวิเคราะห์

๔) นำผลสรุปที่ได้นำเสนอหัวหน้าสถานีดับเพลิงบางขุนนนท์เพื่อนำผลประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ

๗. ระยะเวลาการดำเนินการ

วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ - ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

๘. งบประมาณ

- ไม่ใช้งบประมาณ-

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๙.๑ มีแผนปฏิบัติงานตามหลักสูตรการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทำให้เจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางขุนนนท์ที่ปฏิบัติหน้าที่แล้วได้รับอุบัติเหตุลดลง

๙.๒ สามารถไปถึงที่เกิดเหตุหลังจากได้รับแจ้งเหตุภายใน ๕ นาที

๙.๓ การเกิดเพลิงไหม้ในท้องที่รับผิดชอบของสถานีดับเพลิงบางขุนนนท์ลดลงจากสถิติเดิม

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑๐.๑ ฝึกทบทวนเทคนิควิทยาการสมัยใหม่แก่เจ้าหน้าที่ดับเพลิงเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสามารถรองรับภารกิจตอบโต้สาธารณภัยต่างๆที่อาจเกิดขึ้นให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและเพิ่มระยะเวลาในการฝึกอบรมโดยจัดเป็นโครงการต่อเนื่อง

๑๐.๒ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ครอบคลุม เนื่องจากติดภารกิจหลักจึงทำให้ไม่สามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้ในวันที่มีกำหนดการฝึก

๑๐.๓ จัดให้มีการฝึกทบทวน จัดกิจกรรมกลุ่มเจ้าหน้าที่สถานีดับเพลิงบางขุนนนท์แลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดทักษะ ความชำนาญตามระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ราชการประจำวันของสถานีดับเพลิงที่กำหนดให้มีการฝึกทบทวนการใช้อุปกรณ์สำหรับดับเพลิงและกู้ภัย

๑๐.๔ สร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ภายในสถานีดับเพลิงอันจะนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ร่วมกันต่อไป